

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL A BENDRUOMENĖS SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJĄ

2014-06-30 Nr. 4D-2014/1-737

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius (toliau vadinama – Seimo kontrolierius) gavo A bendruomenės skundą, pasirašytą bendruomenės pirmininkės X (toliau vadinama – pareiškėja) dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant tikrovės neatitinkančią informaciją, atsakyme į pareiškėjos prašymą.

2. Skunde pareiškėja nurodo:

2.1. „2014-02-14 gautame LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rašte Nr. (18.4-43) SD-1093 buvo pateikta melaginga informacija apie „D“ žurnalistę, kuriame teigiama, kad dėl jos straipsnio buvo kreiptasi į teismą, nes E centro vadovės B skundo Šiaulių miesto apylinkės teismui esmė buvo kita“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. Kadangi minėta tikrovės neatitinkančia informacija Ministerija motyvuoja savo neveikimą, siunčiame ir papildome gautomis kopijomis mūsų skundą, [...].“

3. Pareiškėja prašo Seimo kontrolieriaus: „įvertinti LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsakingų darbuotojų veiksmus, remiantis suteiktais papildomais duomenimis.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Iš tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta, kad:

4.1. Pareiškėja 2013-12-16 kreipėsi į Ministeriją, prašydama: „[...] pateikti visų šalyje veikiančių specializuotų pagalbos centrų [...] veiklos bei finansines ataskaitas už praėjusius metus. [...] pateikti E centro veiklos ataskaitas už 2002-2010 metus [...].“

Be to, remiantis minėtame straipsnyje [...] esančia informacija apie smurto atveju nesuteiktą E centro atstovų pagalbą nukentėjusiai [...], prašytume įvertinti šį atvejį.“

4.2. Atsakydama į pareiškėjos 2013-12-16 kreipimąsi, Ministerija 2014-02-14 rašte Nr. (18.4-43) SD – 1093 nurodė: „Ministerija, susipažinusi su Jūsų 2013 m. gruodžio 16 d. raštu, kreipėsi į Socialinių paslaugų priežiūros departamentą prie Ministerijos (toliau – Departamentas) prašydama ištirti savaitraščio „D“ [...] pateiktus faktus.“

Departamentas kreipėsi į asociaciją E centras ir paprašė pateikti išsamų paaiškinimą dėl minėtoje publikacijoje pateiktų faktų apie E centro teikiamą pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims.

Centras, atsakydamas į Departamento prašymą 2014 m. sausio 16 d. raštu, adresuotu Ministerijai ir Departamentui, informavo, kad dėl publikacijoje išdėstytų faktų privataus kaltinimo tvarka kreipėsi į Šiaulių apylinkės teismą.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymą, teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi nuo kitų valstybės valdžios institucijų, pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ir kitų asmenų, Ministerija vykstant teismo procesui pagal kompetenciją negali pasisakyti dėl publikacijoje minimų aplinkybių.“

4.3. Ministerija, atsakydama į pareiškėjos papildomą kreipimąsi, 2014-04-11 rašte Nr. (18.3-43) SD-2533, be kitų aplinkybių, nurodė, kad: „Ministerija 2014 m. kovo 14 d. raštu Nr. (18.3-43) SD-1805, informuodama gyvenvietės bendruomenę [pareiškėją] apie Šiaulių apylinkės teismo (toliau – teismas) nutartį, rėmėsi E centro atsiųsta informacija, kurioje nurodoma, kad E centro direktorė B į teismą kreipėsi privataus kaltinimo tvarka dėl ... savaitraštyje „D“ išspausdintame straipsnyje [...] pateiktos informacijos apie E centro veiklą, vykdančią Ministerijos projektą „Specializuotos pagalbos centrų kūrimas Šiaulių ir Tauragės apskrityse“, ir teismas 2014 m. vasario 14 d. priėmė nutartį, kurioje nurodo, kad vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 416 str. 3 d. nutarė bylos procesą, kaltinant C pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 154 str., nutraukti.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai:

6.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis „Seimo kontrolierių tiriami skundai“ - „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]. 4. Seimo kontrolieriai netiria skundų dėl darbo teisinių santykių, taip pat netikrina teismų priimtų sprendimų, nuosprendžių ir nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo.“

6.2. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; objektyvumu. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...].“

23 straipsnis „Skundo priėmimas ir nagrinėjimas“ – „4. Jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra sustabdoma, kol teismas išnagrinės skundą, ir apie tai pranešama asmeniui.“

6.3. Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių:

5 punktas – „Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos: [...]. Prašymo nagrinėjimas – valstybės tarnautojo veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui. Atsakymas – atsižvelgiant į prašymo turinį, žodžiu, raštu ar elektroniniu būdu asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka suteikta administracinė paslauga, pateikta informacija, įteikta prašomo administracinio akto kopija, nuorašas ar išrašas, išdėstyta institucijos nuomonė apie asmens kritiką, pasiūlymus ar pageidavimus.“

6.4. Vyriausybės 2002 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 977 patvirtintų (Vyriausybės 2010 m. liepos 14 d. redakcija) Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams taisyklių:

3 punktas – „Tarnybinio nusižengimo tyrimas pradedamas valstybės tarnautoją, įtariamą padariusį tarnybinį nusižengimą, į pareigas priėmusio asmens arba, jeigu valstybės tarnautoją į pareigas priima Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės taryba, Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko, savivaldybės mero iniciatyva arba jiems gavus oficialią informaciją apie valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą. Gavus oficialią informaciją, tarnybinio nusižengimo tyrimas pradedamas per 5 darbo dienas nuo šios informacijos gavimo. [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

7. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]

[...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada) [...]“

Tyrimo išvados

8. Apibendrinus skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, konstatuotina, kad:

8.1. Ministerija, gavusi pareiškėjos 2013-12-16 kreipimąsi, ėmėsi veiksmų dėl jame nurodytų aplinkybių išsiaiškinimo, t.y. kreipėsi į Socialinių paslaugų priežiūros departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, prašydama ištirti savaitraščio „D“ [...] pateiktus faktus.

8.2. Ministerija, gavusi informaciją iš Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Ministerijos bei asociacijos E centras (toliau vadinama – Centras), kad dėl publikacijoje išdėstytų faktų Centras privataus kaltinimo tvarka kreipėsi į Šiaulių apylinkės teismą, turėjo patikrinti pateiktos informacijos teisingumą, t.y. išsiaiškinti, ar Centro direktorė B į teismą kreipėsi dėl savaitraštyje „D“ ... išspausdintos publikacijos [...], ar dėl kitų, nesusijusių su šia publikacija, aplinkybių, ir tik tada pateikti atsakymą pareiškėjai, tačiau to padaryta nebuvo.

8.3. Ministerija, teikdama atsakymus į pareiškėjos papildomus kreipimusis, gautus po teismo proceso, turėjo įvertinti, ar teismo nutartis yra susijusi su publikacijoje [2013-12-06 savaitraščio „D“ publikacija [...]] nurodytomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, parengti pareiškėjai atsakymą. Savo atsakymuose Ministerija apsiribojo tik iš Centro gautos informacijos pateikimu, nepatikrino jos teisingumo, kas nesisieja su atsakingo valdymo principu (pažymos 7 punktas).

9. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Ministerija į pareiškėjos kreipimusis atsakė formaliai, tinkamai neįvertinusi pareiškėjai teikiamos informacijos teisingumo, todėl pareiškėjos skundas laikomas pagrįstu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

10. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia A bendruomenės skundą pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

11. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 15 punktais, Seimo kontrolierius rekomenduoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patikrinti, ar Šiaulių apygardos teismo 2014-02-14 nutartis susijusi su publikacijoje [...] nurodytomis aplinkybėmis, nustačius, kad teismo 2014-02-14 nutartis nesusijusi su minimoje publikacijoje nurodytomis aplinkybėmis:

11.1. imtis veiksmų, kad teisės aktų nustatyta tvarka būtų patikrinta asociacijos E centras veikla, pagal pareiškėjos 2013-12-16 kreipimesi nurodytas aplinkybes;

11.2. teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoti tarnybinį tyrimą dėl pareigūnų, rengusių atsakymus į pareiškėjos kreipimuis, veiksmų (neveikimo) ir įvertinti jų veiksmus (neveikimą).

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti Seimo kontrolierių iki **2014-08-18**.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas